

TALOUS SUPISTUU, VAIKKA KOROT KÄÄNTYVÄT LASKUUN

Taluskasvu on ollut kituliasta koko vuoden 2023. Ensi vuonna maailmantalouden kasvu nopeutuu, mutta pysyy kuitenkin totuttua hitaampana. Maailman talouden haasteet välittyvät myös Suomeen. Tänä vuonna Suomen talous supistuu 0,6 prosenttia ja ensi vuonna 0,1 prosenttia.

Suomen talouden kasvunäkymien kannalta erityisen huolestuttavaa on Saksan ja Ruotsin huono tilanne. Saksa on laiminlyönyt talouden modernisoinnin jo pitkään. Kiinteistömarkkinoiden ongelmat ovat puolestaan keskeisin taluskasvun este Ruotsissa. Nämä ongelmat rajoittavat taluskasvua myös ensi vuonna. Suomen talouden on vaikea kasvaa, kun Saksa ja Ruotsi ovat ongelmissa.

Talousvaikeudet Euroopassa ovatkin heikentäneet Suomen vientinäkymiä. Tuonti laskee kuitenkin tänä vuonna huomattavasti enemmän kuin vienti. Tuonin lasku on vuonna 6,5 prosenttia ja viennin 0,5 prosenttia, joten ulkomaankaupalla on kokonaisuutena suuri positiivinen nettovaikutus taluskasvuun.

Palveluvienti on laskenut enemmän kuin tavaravienti, jota on tukenut kahden risteilyaluksen luovutus. Puolestaan tavaratuonti laskee tänä vuonna reippaasti, sillä viime vuonna Ukrainan sodan sytyttyä monet yritykset haalivat raaka-aineita ja komponentteja varastoon materiaalipulan uhatessa.

Tänä vuonna varastoja on voitu pienentää, jolloin tuonnille ei ole ollut yhtä suurta tarvetta. Palvelutuonti sen sijaan kasvaa tuntuvasti tänä vuonna muiden liike-elämän palveluiden ja matkailun siivittämänä. Suomessa palkankorotukset ovat jääneet pienemmiksi kuin kilpailijamaissa, joten hintakilpailukyky ei ole uhattu. Ensi vuonna viennin ja tuonin kehitys kääntyy maltilliseen kasvuun. Vienti kasvaa 0,8 prosenttia ja tuonti 0,7 prosenttia.

ENNUSTELUVUT 2023-2024

	2021	2022	2023e	2024e
Bruttokansantuote, %-muutos	3,2	1,6	-0,6	-0,1
Tuonti	6,0	8,5	-6,5	0,7
Vienti	5,8	3,7	-0,5	0,8
Kulutus	3,6	1,4	0,2	0,3
yksityinen	3,5	1,7	-1,3	-0,1
julkisen	3,9	0,8	3,5	1,0
Investoinnit	1,0	3,2	-6,6	-2,4
yksityiset	4,3	4,0	-4,7	-3,3
julkiset	-11,8	-0,2	-16,0	3,0
Inflaatio, %	2,2	7,1	6,1	1,5
Työttömyysaste, %	7,7	6,8	7,2	8,4
Vaihtotase, % BKT:sta	-0,3	-4,2	-0,8	-0,5
Bensa (€/l)	1,69	2,14	1,95	2,00
Sähkön pörssihinta (snt/kWh)	7,2	15,4	6,0	5,0
Korko, 12kk (%)	-0,49	1,09	3,90	3,40

INVESTOINTINÄKYMÄT KÄÄNTYVÄT POSITIIVISEMMAKSI, MUTTA INVESTOINNIT VÄHENEVÄT EDELLEEN

Investoinnit romahtavat tänä vuonna, laskua tulee 6,6 prosenttia. Merkittävin syy tähän on asuntorakentamisen jyrkkä pudotus. Investoinnit asuinrakennuksiin laskevat tänä vuonna 14 prosenttia. Korkeiden nopea nousu ajoi asuntomarkkinat ja rakentamisen suuriin vaikeuksiin. Korjausrakentamisen osuus rakentamisen investoinneista on kasvanut, mutta monet taloyhtiöt ovat olleet varovaisia korjauspäätösten suhteen energian hintojen ja korkeiden nousun rasittaessa niiden taloudenpitoa. Korkotason kääntymisen vähitellen laskuun lupaa asteittain parempia näkymiä rakentamiselle ja asuintoinvestoinneille..

Viime vuosien runsaiden asuntojen valmistusmäärien ja asuntokysynnän hiipumisen myötä markkinoille on jäänyt lukuisia myymättömiä asuntoja. Kuitenkin kaupungis-

tumistrendin odotetaan jatkuvan, joten kaupunkiasunnoille tulee jatkossakin olemaan kysyntää. Näin ollen rakentamisen odotetaan hiljalleen virkoavan ensi vuonna mutta käänteen odotetaan olevan hidas ja vuosikasvu jää edelleen miinukselle.

Markkinanäkymien heikentyminen on hidastanut myös teollisuuden investointeja tänä vuonna. Ensi vuonna näkymät ovat jo hieman positiivisen puolella. Maa- ja vesirakentamisen investoinnit laskevat tänä vuonna sekä asuin- että tuulivoimarakentamisen hiipueissa. Ensi vuonna rakentamisen piristyessä myös maa- ja vesirakentaminen lisääntyy. Vaikka investointien näkymät kääntyvät positiivisemmiksi ensi vuoden aikana, investoinnit vähenevät kokonaisuudessaan 2,4 prosenttia.

Bruttokansantuote

Lähde: Tilastokeskus, POP Pankki

Kuluttajahinnat

Lähde: Tilastokeskus, POP Pankki

INFLAATIO HIDASTUU VÄLIAIKAISESTI

Inflaatio on tänä vuonna keskimäärin 6,1 prosenttia. Inflaatio on kuitenkin hidastunut selvästi vuoden aikana. Hidastumisen taustalla on energian, erityisesti sähkön ja bensiinin, hinnan maltillistuminen verrattuna vuoden takaiseen. Ruoka on edelleen kallistunut, mutta aiempaa vähemmän. Ensi vuonna inflaatio hidastuu 1,5 prosenttiin. Edelleen maltillisesti halpeva ruoka, sähkön hinta ja laskevat korot painavat inflaatiota alaspäin ensi vuonna. Inflaatiota ylläpitää totuttua korkeammat palkankorotukset.

Bensan hinta on tänä vuonna laskenut viime vuoden huippulukemista, keskihinnan ollessa tänä vuonna 1,95 euroa litralta. Hinnan laskun taustalla on ollut raakaöljyn hinnanlasku. Öljyn hinta on laskenut OPEC:in ja Venäjän tuotantorajoituksista huolimatta, koska maailmantalouden heikko kasvu on laskenut kysyntää tuotantorajoituksia enemmän.

Ensi vuonna keskimääräinen hinta pysyy lähes ennallaan kahdessa eurossa. Alkuvuonna bensa on tätä vuotta halvempaa, mutta toisella vuosipuoliskolla litrahinta nousee yli kahden euron, koska tuotantorajoitukset pysyvät voimassa ja maailmantalous kehittyvä piirun verran paremmin.

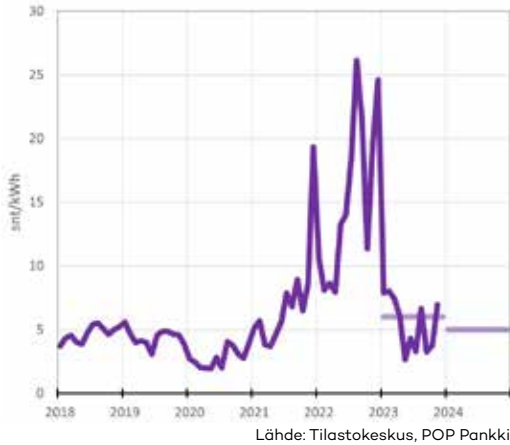
Sähkön hinta laskee sekä tänä että ensi vuonna. Päätynyt syksy oli halvan sähkön aikaa, mutta talven myötä hinnat väliaikaisesti nousevat. Kevään tullessa hinnat laskevat uudestaan. Lisääntynyt ydin- ja tuulivoima pitää sähkön hinnan jatkossakin maltillisella tasolla. Tuulivoiman merkityksen kasvu on kuitenkin pysyvästi lisännyt sähkön päiväkohtaisia hintavaihteluja. Maltilliset keskiarvot pitävät sisällään sekä negatiivisia että huomattavan korkeita päivähintoja.

Bensiinin keskihinta

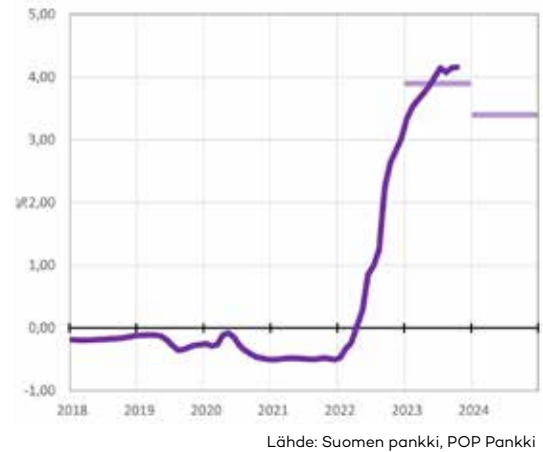

Lähde: Tilastokeskus, POP Pankki

Sähkön pörssihinta

Lyhyet korot Euribor 12 kk

KOROT LASKEVAT HITAASTI

Euroopan keskuspankin lokakuinen päätös olla nostamatta ohjauskorkoa katkaisi pitkään jatkuneen koronnostojen putken. 12 kuukauden Euribor onkin jo kääntynyt hienoiseen laskuun.

Toistaiseksi EKP on viestinyt, että se aikoo pitää ohjauskoron riittävän korkealla tasolla, jotta kuluttajahintojen nousu saadaan varmasti taltutettua. EKP:n korkopäätösten perusteena käytetty pohjahintainflaatio onkin hidastunut erittäin voimakkaasti marraskuussa. Kuitenkin euroalueella palkankorotukset ovat olleet korkeita, joten kuluttajahintojen nousulle voi edelleen olla painetta.

Näin ollen voidaan olettaa, että korkojen lasku ei tule olemaan nopeaa. 12 kuukauden Euribor on tänä vuonna keskimäärin 3,9 prosenttia ja ensi vuonna 3,4 prosenttia.

Suomalaiset kotitaloudet ovat kärsineet enemmän EKP:n koronnostoista kuin eurooppalaiset kotitalouden, sillä Suomessa suurin osa asuntolainoista on sidottu vaihtuvaan korkoon. Korkojen lasku ei kuitenkaan tunnu velallisten kotitalouksien lainanhoitomenoissa välittömästi, vaan 12 kuukauden Euribor tarkistuu ylöspäin vielä huhtikuuhun asti.

OSTOVOIMA KÄÄNTYY KASVUUN ENSI VUONNA

Kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot, eli ostovoima, laskivat voimakkaasti viime vuonna. Tänä vuonna tilanne on edelleen huono, mutta kuluttajahintojen nousuvauhdin hidastuessa tuntuvasti, kotitalouksien näkymät alkavat jo olla valoisammat. Menetetyn ostovoiman takaisin kuromiseen menee kuitenkin pidempi aika.

Palkansaajakotitalouksien tulojen kehitys on tänä vuonna ollut hyvin reipasta, sillä palkankorotukset ovat olleet lähes viisi prosenttia. Kuitenkin inflaatio on syönyt heidän ostovoimansa kehityksen täysin. Palkansaajakotitalouksien ostovoima laskee edelleen reilu prosentin tänä vuonna. Ensi vuonna tilanne kääntyy paremmaksi ja ostovoima kasvaa 1,8 prosenttia, kun inflaatio talttuu ja palkankorotukset ovat edelleen historiaan nähden reippaita.

Työeläkeläisten ostovoiman kehitys kääntyy positiiviseksi jo tänä vuonna. Inflaatiokehitys määrittää 80 prosenttia työeläkeindeksin korotuksesta, joten korkean inflaation myötä eläkeläisten tulokehitys on ollut erittäin suotuisaa. Työeläkeindeksin korotus oli tälle vuodelle lähes 7 prosenttia ja ensi vuodellekin korotus on vielä lähes 6 prosenttia. Tänä vuonna työeläkeläisten ostovoima kasvaa 0,7 prosenttia ja ensi vuonna 4,2 prosenttia.

Myös yrittäjien ostovoiman kehitys jää negatiiviseksi tänä vuonna. Voimakkaasti kohonneiden kustannusten aikakausi on haastanut monet yritykset, eikä kaikilla ole ollut mahdollisuutta siirtää kohonneita tuotantokustannuksia hintoihin. Konkurssien määrä onkin kasvanut paljon tämän vuoden aikana. Ensi vuonna inflaation ollessa huomattavasti matalampi, myös yrittäjien ostovoiman kehitys kääntyy positiiviseksi. Yrittäjien ostovoima laskee tänä vuonna 1,6 prosenttia ja kasvaa ensi vuonna 2 prosenttia.

Reaalitytulojen muutos

Lähde: Tilastokeskus, Suomen yrittäjät, POP Pankki

TYÖLLISYYSKEHITYS HEIKKENEÉ

Työmarkkinoiden tilanne on edelleen pysynyt verrattain hyvänä talouden yleiseen kehitykseen nähden, sillä työttömyyden kasvu on ollut melko maltillista. Miesten työllisyyden laskun pysähtyminen sai työllisyysasteen trendin jopa hieman kasvamaan lokakuussa. Työttömyysaste nousee tänä vuonna 7,2 prosenttiin ja työllisyysaste 73,7 prosenttiin.

Vaikka työmarkkinoiden tilanne näyttää päällisin puolin vaakaalta, on lomautukset kääntyneet kasvuun. Lokakuussa lomautettuna oli 13 000 henkilöä enemmän kuin vuotta aiemmin. Myös lyhennettyä työviikkoa tekevien määrä on ollut kasvussa. Lomautusten määrä tulee vielä kasvamaan, sillä ne näkyvät työllisyystilastoissa viiveellä. Lomautetut lasketaan ensimmäisen kolmen kuukauden aikana vielä työllisiksi.

Poikkeuksellisesti työikäisen väestön määrä on ollut kasvussa. Lokakuussa työikäisiä oli 29 000 henkilöä enemmän kuin vuotta aiemmin. Työikäisen väestön määrän lisäys on kuitenkin tullut kokonaan maahanmuuttajista. Tämä näyttäisi viittaavan siihen, että työvoimapulasta kärsivät yritykset palkkaavat edelleen työntekijöitä ulkomailta. Talouden heikot näkymät kasvattavat työttömyysastetta ensi vuonna 8,4 prosenttiin ja heikentävät työllisyysastetta 72,4 prosenttiin.

Työttömyysaste, trendi

Lähde: Tilastokeskus, POP Pankki

MAATALOUDEN YRITTÄJÄTULO LASKUSUUNTAINEN

Maatalouden tuotantopanosmarkkinat ovat tasapainotumassa vuoden 2022 hintapiikeistä. Lannoitteiden hinnat tulivat erityisen jyrkästi alas alkuvuonna, ja vuonna 2024 hinnat laskevat maltillisesti. Maailman kokonaisviljasato kasvaa tänä vuonna, kun taas vehnäsadon ennakoidaan vähenevän maailmanlaajuisesti kuivuuden tai liiallisten sateiden vuoksi. Viljan maailmanmarkkinahinnat ovat laskusuuntaiset. Kotimaan viljasato oli runsaiden sateiden vuoksi heikko sekä määrältään että laadultaan, mikä heijastuu erityisesti leipäviljan vähäiseen määrään sekä leipä- ja rehuviljan välisen hintaeron kasvamiseen.

Maidontuotanto jatkaa loivassa laskussa. Tuotanto laskee tänä ja ensi vuonna noin prosentin verran. Erityisen merkittävää on tänä vuonna luomumaitotilojen väheneminen noin kuusi prosenttia kysynnän hiipuessa ruuan hinnan nousun myötä. Sianlihan tuotanto vähenee tänä vuonna seitsemän prosenttia, siipikarjanlihantuotanto vähenee hieman, kun taas naudanlihantuotanto jäänee hieman plussalle. Sekä maidon että lihan tuottajahinnat ovat laskusuuntaisia, mutta vuositasolla vielä tänä vuonna tuottajahinnat nousevat.

Maatalouden yrittäjätulo laskee sekä tänä että ensi vuonna. Tänä vuonna tulot markkinoilta pienenevät tuottajahintojen laskiessa ja kasvinviljelysadon pienentyessä. Kulut pienenevät lannoitteiden, rehujen ja energian hintojen laskun myötä, mutta samalla muun muassa korkotason nousu ja työntekijöiden palkkakustannukset kasvattavat maatalouden kuluja. Maataloustukien kokonaismäärä on hieman laskeva EU:n uuden rahoituskauden myötä.

Maatalouden uudisrakentamisen investoinnit ovat hiipuneet yleisen kustannustason ja korkotason nousun myötä. Investointeja on hidastanut myös uuden EU:n yhteisen maatalouspolitiikan rahoituskauden hidat käyntiinlähtö. Rahoituskauden päästyä kuitenkin käyntiin vuoden aikana investoinnitkin käynnistyivät, erityisesti maatalouden energiainvestointeja on tehty runsaasti.